

Az Alkotmánybíróság döntésének tájékoztató jelleggel közzétett, nem hivatalos szövege. A hivatalos közzétételre a Magyar Közlönyben, illetve az Alkotmánybíróság Határozatai című hivatalos lapban kerül sor.

IV/1555/2023.

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

végzést:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Jogegységi Panasz Tanácsának Jpe.II.60.027/2021/8. számú jogegységi hatályú határozata, valamint a Kúria Pfv.VI.20.009/2022/18. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

Indokolás

- [1] 1. Az indítványozó gazdasági társaság jogi képviselője útján (dr. Varga István ügyvéd) a Kúria Jogegységi Panasz Tanácsának Jpe.II.60.027/2021/8. számú jogegységi hatályú határozata (a továbbiakban JPE határozat), valamint a Kúria Pfv.VI.20.009/2022/18. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján. Az indítványozó szerint a támadott határozatok sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, E) cikkét, XXVIII. cikk (1) bekezdését, valamint 28. cikkét.
- [2] 2. 1. Az ügy előzménye, hogy az indítványozó egy konzorcium tagjaként közbeszerzési eljárásban vett részt a Fővárosi Önkormányzat által kiírt eljárásban szennyvíztisztító megvalósítására. Az általa benyújtott részvételi jelentkezés egy olyan tervező nevét tartalmazta, aki a kiíró oldalán is tevékenykedett, ezért a konzorcium jelentkezését érdemi vizsgálat nélkül, összeférhetlenségre hivatkozva érvénytelenítette. A konzorcium a Közbeszerzési Döntőbizottság (a továbbiakban: KDB) előtt jogorvoslattal élt, amit a KDB D.568/11/2005. számú határozatával elutasított. A konzorcium a KDB határozatának bírósági felülvizsgálatát kezdeményezte, amely alapján elsőfokon eljárva a Fővárosi Bíróság 19.K.33.793/2005/13. számú ítéletével a KDB döntését helybenhagyta. A konzorcium az elsőfokú döntés ellen fellebbezéssel élt, amelyben hivatkozott az Európai Unió Bíróságának (a továbbiakban: EUB) 2005. március 3-i Fabricom-döntésére (ld. C-21/03 és C-34/03 egyesített ügyek). A másodfokon eljáró Fővárosi Ítéltábla előzetes

döntéshozatali eljárást kezdeményezett. Az EUB 2019. október 15-i Hochtief AG és Linde-Kca-Dresden GmbH kontra Közbeszerzések Tanácsa Közbeszerzési Döntőbizottság C-138/08. számú ítéletét (ECLI:EU:C:2009:627) (a továbbiakban: C-138/08. sz. ítélet) követően a Fővárosi Ítéltábla 3.Kf.27.467/2009/4. számú ítélete az elsőfokú bíróság határozatát helybenhagyta. A jogerős döntés ellen a konzorcium felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő a Legfelsőbb Bíróság előtt, ami Kfv.VI.39.111/2010/17. számú ítéletével hatályában fenntartotta a jogerős ítéletet. A Legfelsőbb Bíróság ítélete ellen az indítványozó alkotmányjogi panasszal élt, amelyet az Alkotmánybíróság 749/D/2011. AB végzésével visszautasított.

- [3] Ezzel egyidejűleg az indítványozó perújítási kérelmet terjesztett elő részben a Fabricom-döntésre, részben az alapügy során előzetes döntéshozatali eljárásban hozott EUB C-138/08. számú ítéletre hivatkozva. A perújítási kérelmet – végső fokon – a Fővárosi Törvényszék 1.Kf.650.311/2013/4. számú végzésével elutasította, továbbá nem tartotta indokoltnak az indítványozó által felvetett előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését sem. Az indítványozó ezen döntéssel szemben is alkotmányjogi panaszt terjesztett elő, amelyet az Alkotmánybíróság 3038/2015. (II. 20.) AB végzésével visszautasított.
- [4] 2. 2. Az indítványozó ezt követően kártérítési pert indított a közbeszerzési eljárásban való részvétellel kapcsolatban felmerült költségei és az azután járó kamatok megtérítése iránt a Fővárosi Önkormányzattal szemben. Ebben a perben a Fővárosi Ítéltábla jogerős 3.Pf.21.280/2012/1. sz. végzésével szemben az indítványozó alkotmányjogi panaszt terjesztett elő, amelyet az Alkotmánybíróság 3147/2013. (VII. 16.) AB végzésével visszautasított.
- [5] A felülvizsgálati kérelem alapján eljárta Kúria előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményezett, amit az EUB 2018. augusztus 7-i Hochtief AG kontra Budapest Főváros Önkormányzata C-300/17. számú ítéletével (ECLI:EU:C:2018:635) bírált el. A Kúria ezt követően hozta meg Pfv.V.21.421/2018/9. sz. ítéletét, amellyel szemben az indítványozó alkotmányjogi panaszt terjesztett elő, amit az Alkotmánybíróság 3375/2022. (VII. 25.) AB végzésével visszautasított.
- [6] Az indítványozó perújítási kérelmet terjesztett elő, amit jogerősen a Fővárosi Ítéltábla 9.Pkf.35.420/2020/2. számú végzésével elutasított. Az indítványozó ezen döntéssel szemben alkotmányjogi panaszt terjesztett elő, amit az Alkotmánybíróság 3128/2023. (III. 14.) AB végzésével visszautasított.
- [7] 2. 3. Az indítványozó kártérítési keresetet indított a Fővárosi Törvényszékkel szemben is, azt állítva, hogy a 1.Kf.650.311/2013/4. számú végzés sérti a közösségi jogot és ezzel az indítványozónak kárt okozott. Ebben a perben az elsőfokon eljárta Székesfehérvári Törvényszék az eljárását felfüggesztette és előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményezett. Ez alapján az EUB meghozta a 2019. december 18.-i C-362/18. számú végzését a Hochtief AG kontra Fővárosi Törvényszék ügyben

(ECLI:EU:C:2019:1100) (a továbbiakban C-362/18. sz. végzés). Ezt követően a Székesfehérvári Törvényszék 26.P.20.093/2020/30. számú ítéletével a keresetet elutasította. A bíróság hivatkozott a 3257/2020. (VII. 3.) AB határozatra, amiből levezethetően a jogalkotó szándékosan nem kívánta az EUB ítéletét perújítás alapjává tenni, megállapította továbbá, hogy a perújítási okok felsorolása kógens és kimerítő, és nincs helye analógia alkalmazásának. A C-362/18. sz. végzés értékelése alapján azt a következtetést vonta le, hogy a kötelező nemzeti jogi rendelkezést a jogalkalmazó nem teheti félre. A bíróság utalt arra is, hogy a kártérítési felelősség megállapíthatóságának egyik magyar jogi eleme hiányzik az ügyben: az uniós jog tekintetében a jogalkalmazó nem lehet kártérítési felelősség alanya, mivel ha abszolút eljárásjogi akadályba ütközik jogalkalmazása során, amely az EUB ítélete szerinti jogértelmezést nem igényel, az a bíróságnak nem felróható.

- [8] Az indítványozó fellebbezése alapján másodfokon a Győri Ítéltábla Pf.IV.20.075/2021/9/I. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét a per fő tárgya tekintetében helybenhagyta. Kiemelte, hogy az EUB előtti Hochtief-ügyekben az EUB nem tett olyan megállapítást, hogy a régi Pp. 260. § (1) bekezdése alapján a jogerős ítéletre tekintettel megengedi a perújítást, ezért az EUB ítéleteire figyelemmel is meg kellene engedni azt. A bíróság utalt arra is, hogy ítélete nem ellentétes az EUB indítványozó által hivatkozott döntéseivel sem.
- [9] Az indítványozó felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő, amely alapján eljárva a Kúria Pfv.VI.20.009/2022/18. számú ítélete a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. A Kúria ítélete utalt a JPE határozatra, amely kötelező jogértelmezésként állapította meg egy másik kártérítési per keretében (amelynek alapja a D.556/11/2006. KDB határozat volt), hogy az EUB előzetes döntéshozatali eljárásban hozott határozatára hivatkozással perújításnak nincs helye. Ez alapján megállapította, hogy a perújítás nem volt megengedhető. Az előzetes döntéshozatali eljárásra irányuló indítványt azzal az indokkal utasította el, hogy a kártérítési per megítéléséhez szükségtelen az uniós jog további értelmezése.
- [10] 3. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszában a JPE határozat, valamint a Kúria Pfv.VI.20.009/2022/18. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kezdeményezte az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése és „az Alaptörvény XXVIII. cikke (1) bekezdésének az Alaptörvény E) cikke fényben (*sic!*) értelmezendő tartalmával” való ellentét alapján. A támadott döntések „ugyanis ellentétesek a bírói függetlenségnek az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésében tételezett, az EUSZ 2. cikkével és EU Alapjogi Chartájának 47. cikkével összefüggésben értelmezett tartalmával, az EUMSZ 267. cikkével, valamint az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában 1950. november 4-én kelt egyezmény (...) 6. és 13. cikkében megfogalmazott követelményekkel” az indítványozó szerint.

- [11] Az indítványozó kérte, hogy az Alkotmánybíróság a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 24. § (1) bekezdés c) pontja és 42. § (1) bekezdése értelmezésével „alkotmányos követelményként fogalmazza meg azt, hogy a Bszi. nevezett szabályai nem legitimálhatják az európai uniós jog jogegységi panasz határozatokkal való felülírását”.
- [12] Az indítványozó kérte továbbá, hogy az Alkotmánybíróság „az Alaptörvény E) cikkére tekintettel alkalmazandó uniós jog értelmezése céljából kezdeményezze az Európai Unió Bíróságának (...) előzetes döntéshozatali eljárását”.
- [13] 3. 1. Az indítványozó érvelése szerint az Alaptörvény E) cikkének sérelmére vezet az, hogy a JPE határozat és a Kúria ítélete kiüresíti a magánszemélyek azon jogát, hogy az uniós jog által megállapított jogokra alapított igényüket érdemben vizsgálják a bíróságok az uniós jog fényében. A támadott határozatok ellentétesek az uniós jog hatékony végrehajtásának követelményével és aláássák az uniós jog elsőbbségét. Az indítványozó szerint a támadott bírósági határozatok ellentétesek továbbá az Európai Unió Alapjogi Chartájának 47. cikkével és az Európai Unióról szóló szerződés (a továbbiakban: EUSZ) 4. és 19. cikkével, továbbá az Európai Unióról Működéséről szóló szerződés (a továbbiakban: EUMSZ) 267. cikkével és az EJEE 6. és 13. cikkével. Ugyanezen okokból sértik az Alaptörvény XXVIII. cikkét az E) cikkel összefüggésben.
- [14] Az indítványozó szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének és ezzel összefüggésben E) cikkének és 28. cikkének sérelmére vezet, ha „a tagállami bíróságok nem követik az EUB határozatait, vagy az azokban deklarált uniós jog teljes érvényesülését egy túlhajtott formalizmussal akadályozzák”. Az indítványozó szerint a hivatkozott alaptörvényi rendelkezések alapján ugyanis „a bíróságok kötelesek az Alaptörvény E) cikke szerinti, Magyarország uniós tagságából fakadó követelményeket is figyelembe venni. Ennél fogva az uniós jog követelményeivel konform jogértelmezés egyben része az Alaptörvény 28. cikkének, és ezen keresztül az Alaptörvény XXVIII. cikke szerinti tisztességes eljáráshoz és hatékony jogvédelemhez való jognak is”.
- [15] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése és ezen keresztül E) cikke sérelmére vezet az indítványozó szerint az is, „ha a tagállami bíróságok az előzetes döntéshozatali eljárás során meghozott iránymutatást nem tartanák tiszteletben, akkor elveszítené az értelmét az előzetes döntéshozatali eljárás maga, mindez pedig csorbítaná a hatékony jogorvoslatot és a törvényes bíróhoz való jogot”. Az indítványozó álláspontja szerint a JPE határozat figyelmen kívül hagyott egy másik peres eljárásban kezdeményezett előzetes döntéshozatali eljárásban született EUB határozatot (C-602/17. számú EUB-határozat), ezzel megkérdőjelezte az uniós jog elsőbbségét és hatékony végrehajtását. „Ezt az uniós joggal és különösen a C-620/17. és C-362/18. számú EUB határozatokkal ellentétes és helytelen jogértelmezést vette a Felülvizsgálati Ítélet alapjául a Kúria felülvizsgálati eljárásban eljáró tanácsa” az indítványozó szerint. A JPE határozat azért is sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1)

bekezdését, mert az „az uniós jog elsőbbségének kérdését átformálta a Kúria korábbi gyakorlatától való eltérés kérdésévé, és ezzel saját joggyakorlatát, illetve annak egységességét az uniós jog hatékony érvényesítésének követelménye elé helyezte, és ezzel megsértette az EUSZ 4. cikk (3) bekezdésében foglalt követelményt és az EUMSZ 267. cikkében foglalt eljárás hatékonyságának követelményét”. Az indítványozó szerint a Bszi. 24. § (4) bekezdés c) pontja és 42. § (1) bekezdése nem járhat az Alaptörvény E) cikkének és az azon keresztül értelmezett XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmével és az uniós jog elsőbbségének tagadásával.

[16] 3. 2. Az indítványozó szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését sérti az is, hogy a JPE határozat és az azt meghozó tanács eljárása összeegyeztethetetlen a bírói függetlenséggel. Az indítványozó úgy véli, hogy a jogegységi panasz eljárásban hozott határozat megtiltja, hogy a bíróságok önállóan vizsgálhassák meg a nemzeti jog és az uniós jog összeegyeztethetőségét. Az indítványozó ebben az összefüggésben hivatkozott arra, hogy analógia állapítható meg a Kúria jogegységi határozatai és az alkotmánybírósági határozatok között: egyik sem foszthatja meg a bíróságokat attól, hogy maguk vizsgálhassák meg a nemzeti jog és uniós jog konformitását. Annak érdekében, hogy a Bszi. 42. § (1) bekezdése ne vezethessen ilyen értelmezésre, kéri az indítványozó, hogy az Alkotmánybíróság állapítson meg alkotmányos követelményt. Az indítványozó szerint „a jogegységi panasz eljárásban meghozott határozat, amely kötelező erejű az alsóbb fokú bíróságokra, olyan közvetett befolyást jelent, ami a fent említett követelményekkel nem egyeztethető össze, ugyanis azon túl, hogy maga a kúriai jogegységi panasz eljárás intézményi keretei és kialakítása is önmagában az igazságszolgáltatási alapjogok kiüresedéséhez vezethet, a konkrét eljárás lényegesen korlátozza az EUB ítéletében foglaltaknak megfelelő ítélet önálló meghozatalát, ami kétségesse teszi a bíróságok önálló és független döntéshozatalának lehetőségét.”

[17] Az indítványozó hivatkozott arra is, hogy az EUB gyakorlata szerint egy tagállami bíróság ítéleteinek kötelező hatálya nem járhat azzal a következménnyel, hogy megvonja vagy korlátozza az ítélkező bírói fórum előzetes döntéshozatali kérelem előterjesztéséhez való jogát. Nem zárhatja ki továbbá azt sem az indítványozó szerint, hogy a korábbi, kötelező hatállyal bíró döntéstől vagy a jogegységi határozattól eltérő döntést hozzon, amennyiben úgy ítéli meg, hogy az nem felel meg az uniós jognak. Ebből következően a Kúria korábban közzétett döntéseiben vagy a jogegységi határozatokban, így a JPE határozatban foglalt, az uniós jog alkalmazását érintő jogértelmezés nem lehet kötelező az eljáró bírói fórumra nézve, ha az ellentétes az EUB korábbi határozatával. Az eljáró bírósági tanács ugyanis az indítványozó álláspontja szerint csak akkor térhet el az EUB döntésétől, ha előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményez.

- [18] 3. 3. A támadott bírósági döntések sértik az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését azért is, mert a Kúria döntést hozó két tanácsa mellőzte előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését az indítványozó kérelmére, ezzel megvonta az indítványozótól a törvényes bíróhoz való jogot, illetve a tisztességes eljáráshoz és hatékony jogorvoslathoz való jogát is megsértette. Az indítványozó szerint az eljárás bíróságok nem is indokolták meg az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének mellőzését. Ez azért is sérti a tisztességes eljáráshoz való jogát, mert a végső fokon eljáró bíróság köteles az EUB-hez fordulni, amennyiben az uniós jog értelmezése felől kétsége merül fel. Az indítványozó szerint a JPE határozat valamennyi bíróságra kötelező erővel tett a C-620/17. és C-362/18. számú EUB határozatokkal ellentétes megállapításokat. Az indítványozó szerint azért lett volna szükséges az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése, mert annak megállapítására lett volna szükség, hogy nem pusztán a perújítási kérelem megtagadása a per tárgya, hanem az alapperben elkövetett uniós jogsértés.
- [19] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdését is sérti az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének mellőzése, mivel „így nem keletkezhetett olyan EUB-döntés, amely a Kúria esetleges kétségeit végérvényesen eloszlatva és valamennyi bíróságra irányadóan adott volna választ a Kúria számára nem egyértelmű értelmezésű uniós jogi kérdésekre”.
- [20] Az indítványozó álláspontja szerint a Kúria az általa hivatkozott EUB döntésekkel ellentétes álláspontra helyezkedett, és ennek ellenére nem kezdeményezett előzetes döntéshozatali eljárást, ami sérti az Alaptörvény E) cikkét.
- [21] 3. 4. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését sérti az indítványozó szerint az is, hogy a támadott bírósági döntések nem merítették ki kérelmét és „csak a [rég]i Pp. 260. § (1) bekezdés a) pontjára tekintettel vizsgálta a perújítás megengedhetőségét, a [rég]i Pp. 262/A. §-ára alapított perújítással analóg perújítással külön már nem foglalkoztak”. Álláspontja szerint előzetes döntéshozatali eljárásra analógiaként alkalmazható az Alkotmánybíróság döntése esetére a régi Pp.-ben szabályozott perújítás.
- [22] A tisztességes eljáráshoz való jogot sérti az is az indítványozó szerint, hogy a JPE határozat a C-620/17. sz. ítéletben foglaltakat „rendkívül szelektíven értelmezte, és abból pusztán néhány bekezdést ragadott ki, ennél fogva a határozat tartalma a jogbiztonságot és a hatékony jogorvoslathoz való jogot sértő módon infra petita tartalmú”. Ez ellentétes a hatékony bírói jogvédelem követelményével, illetve azzal, hogy a bírói út ne csak formálisan érvényesüljön. Az indítványozó szerint „különösen a bírósághoz fordulás jogából, mint a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog egyik részjogosítványából következik, hogy az esetlegesen kereseti kérelmet is érdemben meg kell vizsgálni, ha az elsődleges kereseti kérelemnek a bíróság nem adna helyt”.
- [23] A JPE határozat nem terjedt ki valamennyi releváns érvényesített jogalapra, amelyek a keresetet külön is megalapozták. A Kúria indítvánnyal támadott ítélete pedig „infra

petitum határozat, az [i]ndítványozó kereseti kérelme és annak jogalapja tehát nem került elbírálásra, mely sérti az (...) Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rögzített jogát és az Alaptörvény 28. cikkét is”.

- [24] 3. 5. Az indítványozó szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését sérti az is, hogy a jogegységi panasz nem volt befogadható, így a jogegységi panasz eljárásnak nem volt törvényes alapja. A jogegységi panasz eljárásban „a jogegység hiányát bizonyítandó csak olyan eljárásokban hozott ítéletre történt hivatkozás, amelyben az uniós jog semmilyen szerepet nem játszott”. Mivel a felhívott ügyekben nem volt uniós jogi összefüggés, így azokra nem is lehetett volna hivatkozni a jogegységi panasz eljárásban. Ezzel elvonta az indítványozót törvényes bírójától, ami miatt nemcsak törvényellenes, hanem alkotmányértő is a JPE határozat.
- [25] 3. 6. Az indítványozó szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését sérti a támadott felülvizsgálati ítélet azért is, mert „a felülvizsgálati eljárás különböző szakaszaiban eltérő összetételű tanács” járt el, ami sérti a törvényes bíróhoz való jogát. A Kúria felülvizsgálati eljárásában és a JPE határozat alapján megismételt eljárásban tartott tárgyaláson, illetve a felülvizsgálati határozat meghozatalában eltérő összetételű tanácsok jártak el. „Az eljáró tanács összetételének eshetőlegessé válása és a határozatot hozó tanács »89. percben történő becserélése« egyúttal a közvetlenség elvét is (...) sérti” az indítványozó szerint.
- [26] Az indítványozó szerint kiüresíti a törvényes bíróhoz való jogot az is, hogy a Kúria jogegységi panasz tanácsának ad hoc jellegű az összetétele és a tény, hogy nincsen belső szignálási rendje.
- [27] 3. 7. Az indítványozó az Alkotmánybíróság 22/2016. (XII. 5.) AB határozatára hivatkozással indítványozta előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését.
- [28] 4. Az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálja, hogy az indítványi kérelem megfelel-e az Abtv. és az Ügyrend szerinti befogadási feltételeknek.
- [29] 4. 1. Az indítvánnyal támadott felülvizsgálati ítéletet az indítványozó ügyvédje 2023. május 2-án vette át, az alkotmányjogi panaszt 2023. július 3-án, határidőben nyújtotta be. Az indítványozó a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségek kimerítése után terjesztette elő alkotmányjogi panaszát.
- [30] 4. 2. Az Alkotmánybíróság vizsgálata eredményeként megállapította, hogy a határidőben érkezett alkotmányjogi panasz az alábbiak szerint nem fogadható be.
- [31] Az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerint az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdekében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a

jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.

- [32] A JPE határozat alapjául szolgáló eljárásban nem az indítványozó volt a fél, hanem annak magyarországi fióktelepe. Az Alkotmánybíróság a 3187/2022. (IV. 22.) AB végzésében arra a következtetésre jutott, hogy miután a jogegységi panasz alapján indult eljárásban a jogegységi panasz tanács a támadott határozatot egészében vagy részben hatályon kívül helyezheti és a Kúriát új eljárásra és új határozat hozatalára utasíthatja, ezért a jogegységi panasz eljárás joghatása az alkotmányjogi panaszok elbírálása (azaz az Alkotmánybíróság hatásköreinek gyakorlása) szempontjából hasonló a felülvizsgálati eljáráshoz (Indokolás [22]). A 3437/2022. (X. 28.) AB végzés azon az alapon látta a befogadási eljárást lefolytathatónak, hogy „a Kúria felülvizsgálati eljárása eredményeként hozott végzése az alapügyet befejező döntésnek, míg a jogegységi panaszt elbíráló jogegységi határozata a jogegységi panasz eljárást, mint sui generis eljárást lezáró érdemi döntésnek minősül (...). A kérelmező alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, érintettsége – mivel a támadott döntéssel lezárt eljárás felperese, illetve kezdeményezője volt – fennáll” (Indokolás [18]).
- [33] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy indítványozó a JPE határozat alapjául szolgáló eljárásban nem volt peres fél, a döntés rá nézve rendelkezést nem tartalmazott, így érintettsége a JPE határozat tekintetében nem állapítható meg. Erre tekintettel a panaszt a JPE határozattal kapcsolatos részében visszautasította.
- [34] Az indítványozó ugyanakkor a Kúria indítványban sérelmezett ítéletével zárult ügyben felperes volt, s a perben a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette. A jogi személy indítványozó alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, érintettsége fennáll.
- [35] 4. 3. Az indítványozó egyes kérelmei nem felelnek meg az Abtv. 27. §-ben foglalt egyes követelményeknek.
- [36] Az indítványozó azon kérelme, miszerint az Alkotmánybíróság állapítson meg alkotmányos követelményt a Bszi. 42. § (1) bekezdésének értelmezésére, nem felel meg az Abtv. 27. §-ában foglalt követelményeknek, mivel nem bírói döntés vizsgálatára irányul. Megjegyzi az Alkotmánybíróság, hogy az indítványozó nem állította a – az általa támadott kúriai döntésben egyébként nem alkalmazott – Bszi. 42. § (1) bekezdésének alaptörvény-ellenességét sem, hanem olyan jogkövetkezmény alkalmazását kezdeményezte (alkotmányos követelmény), amelyre kizárólag hivatalból, az indítvány elutasítása mellett van lehetőség. Az indítvány ezen eleme tehát nem felel meg az Abtv. 27. §-ának, továbbá tartalmilag nem értékelhető az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti panasznak sem.
- [37] Az indítvány azon eleme kapcsán, hogy az Alkotmánybíróság kezdeményezzen előzetes döntéshozatali eljárást az EUB előtt, az Alkotmánybíróság rámutat, hogy az indítványozó az Abtv. 27. §-a alapján folytatott eljárásban kizárólag az általa

alaptörvény-ellenesnek vélt bírói ítélet megsemmisítését kezdeményezheti, előzetes döntéshozatali eljárás megindításának indítványozására nincs lehetősége {ld. 3165/2014. (V. 23.) AB végzés, Indokolás [19]}.

- [38] 4. 3. Az indítványban foglalt egyes kérelmek az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében foglalt követelményeknek nem felelnek meg az alábbiak szerint.
- [39] Az indítvány pontosan megjelölte a támadott bírósági döntést és az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit, az általa vélt alaptörvény-ellenességet.
- [40] Ugyanakkor az indítványban hivatkozott Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével kapcsolatban az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatálybalépése után is fenntartotta korábbi gyakorlatát, amely szerint a jogállamiság elve önmagában nem tekinthető Alaptörvényben biztosított jognak, így a B) cikk (1) bekezdésének a sérelmére alkotmányjogi panaszt csak kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotás és jogalkalmazás, valamint a felkészülési idő hiánya esetén – lehet alapítani {lásd például: 3051/2016. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [14]; 23/2016. (XII. 12.) AB határozat Indokolás [72]; 3306/2017. (XI. 24.) AB határozat, Indokolás [43]}. Az indítványozó a jogállamiság sérelmével összefüggésben nem állította sem a visszaható hatály, sem a kellő felkészülési idő sérelmét. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével kapcsolatos panaszleletet nem vizsgálhatta.
- [41] Az indítványozó hivatkozott az Alaptörvény E) cikkének sérelmére. Az Alkotmánybíróság ezzel kapcsolatban arra mutat rá, hogy ezen rendelkezés nem tekinthető Alaptörvényben biztosított jognak, így konkrét alapjogsérelmet sem alapozhat meg, ezért az erre alapított alkotmányjogi panasz benyújtására az indítványozónak nincs lehetősége {vö. 3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [19]}.
- [42] Megállapítja az Alkotmánybíróság, hogy az indítványozó nem önállóan, hanem az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmével összefüggésben hivatkozott az Alaptörvény 28. cikkére, amely érvelés az eljárás során kizárólag e vonatkozásban vehető figyelembe {23/2018. (XII. 28.) AB határozat, Indokolás [26]}.
- [43] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésével összefüggésben az indítványozó nem adott elő érdemi indokolást. E tekintetben utal arra az Alkotmánybíróság, hogy a perújítás mint rendkívüli jogorvoslat kapcsán a jogorvoslathoz való jog sérelme nem vetődik fel, ha jogorvoslati jogát az alapperben, illetve a perújítás megengedhetőségéről rendelkező elsőfokú bírósági döntéssel szemben az indítványozónak lehetősége volt gyakorolni. Megjegyzi az Alkotmánybíróság, hogy vonatkozó gyakorlata értelmében „az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslathoz való jog kizárólag a rendes jogorvoslatok tekintetében értelmezhető. [...] »Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata alapján a felülvizsgálat – mint rendkívüli jogorvoslat – az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt rendelkezéssel nem hozható összefüggésbe.«” {3071/2017. (IV. 19.) AB végzés, Indokolás [14]}

- [44] 5. Az Abtv. 29. §-a alapján az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz akkor fogadható be, ha a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetőségét támasztja alá vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vet fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {pl. 21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [20]; 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [45] 5. 1. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét illetően a felülvizsgálati ítélet azon jogértelmezését vitatta az indítványozó, amely tartalmilag a JPE határozaton alapul. Nevezetesen, hogy a perújítási okok törvényben meghatározott kógens szabályait ki kellett volna terjesztenie az EUB döntéseire, illetve, hogy a JPE határozattal elbírált végzés és a JPE határozatban hivatkozott korábbi kúriai döntés vonatkozásában a Kúria által vizsgált jogegység hiánya nem vethető fel.
- [46] Az Alkotmánybíróság korábbi döntéseiben megállapította, hogy a perújítás lehetséges okainak kibővítésére a jogalkalmazónak nincs felhatalmazása, {ld. 3257/2020. (VII. 3.) AB határozat, Indokolás [29]}. Ebből következően a bíróság kötve van a jogalkotó által meghatározott perújítási feltételekhez, s analógia útján nem jogosult kiterjeszteni annak szabályozási körét az EUB döntésére, mivel az contra legem jogalkalmazáshoz vezetne {lásd például: 3543/2021. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [19]}.
- [47] 5. 2. Az indítványozó kifogásolta, hogy a Kúria mellőzte előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését az indítványozó kérelmére, ezzel megvonta az indítványozótól a törvényes bíróhoz való jogot, és tisztességes eljáráshoz és hatékony jogorvoslathoz való jogát is megsértette. Az indítványozó szerint a Kúria nem indokolta az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének mellőzését, ami azért is sérti a tisztességes eljáráshoz való jogát, mert a végső fokon eljáró bíróság köteles az EUB-hez fordulni, amennyiben az uniós jog értelmezése felől kétsége merül fel.
- [48] Ezzel összefüggésben az Alkotmánybíróság utal a 26/2015. (VII. 21.) AB határozatára, amelyben az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az EUMSz. a tagállami bíróságok és az EUB között teremt kapcsolatot, a peres felek ugyan indítványozhatják előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését, de az eljáró bírónak diszkrécionális joga van annak eldöntésére, hogy előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményez-e. Az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése a bíróság számára lehetőség, azonban az EUMSz. 267. cikk (3) bekezdése alapján, ha egy tagállam olyan bírósága előtt folyamatban lévő ügyben merül fel ilyen kérdés, amelynek határozatai ellen a nemzeti jog értelmében nincs jogorvoslati lehetőség, e bíróság köteles az EUB-hoz fordulni. Az Alkotmánybíróság azt is megállapította ezen határozatában, hogy „azt a bíróságot tekinti az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére köteles bíróságnak,

amelynek ügydöntő határozata ellen nincs helye további hazai jogorvoslatnak” (Indokolás [26]); ugyanakkor „az előterjesztési kötelezettséget nem tekinti automatikusnak és feltétlennek. A tagállami bíró mérlegelési jogkörébe tartozik tehát annak eldöntése, hogy előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményez, avagy sem.” (Indokolás [29]) Az Alkotmánybíróság megállapította azt is, hogy az eljáró bíróság elutasító döntése az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezéséről csak indokolt döntésben lehetséges, ugyanis ennek hiánya felvetheti a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét. (Indokolás [60]) Az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezési kötelezettség tárgyában tehát az eljáró bíróság indokolt döntést köteles hozni {3082/2016. (IV. 18.) AB végzés, Indokolás [36]–[37]; 3003/2017. (II. 1.) AB határozat, Indokolás [27]–[30]; 3142/2019. (VI. 13.) AB határozat, Indokolás [15]–[16]}.

- [49] Az indítvány nem tartalmaz olyan felvetést, amely alapján arra lehetne következtetni, hogy a Kúria indítvánnyal támadott döntése e követelménynek ne tenne eleget, kizárólag az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének elmaradását vitatja.
- [50] 5. 3. Az indítványozó szerint a tisztességes eljáráshoz való joga sérült azért is, mert a támadott bírósági döntések nem merítették ki kérelmét és csak a régi Pp. 260. § (1) bekezdés a) pontjára tekintettel vizsgálta a perújítás megengedhetőségét, a régi Pp. 262/A. §-ára alapított perújítással analóg perújítás lehetőségével külön már nem foglalkoztak.
- [51] Az indokolt bírói döntéshez való jog tekintetében az Alkotmánybíróság kiemeli, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást fogalmazza meg, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alaposítással megvizsgálja és ennek értékeléséről határozatában számot adjon {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}. „Önmagában az, hogy az indítványozó a számára hátrányos, de az egyébként megindokolt bírósági döntés érvelését tévesnek vagy jogellenesnek tartja, önmagában nem alkotmányossági kérdés, és nem ad alapot a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyének a megállapítására.” {3351/2020. (VIII. 5.) AB végzés, Indokolás [17]}
- [52] Az Alkotmánybíróság az itt ismertetett, az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét állító kérelmek kapcsán megállapította, hogy azok a Kúria támadott döntésében kifejtett jogértelmezést támadják más-más aspektusból, annak tartalmi kritikáját foglalják magukban.
- [53] Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben utal a bíróságok jogértelmezését támadó alkotmányjogi panaszok kapcsán kialakított következetes gyakorlatára, miszerint „[a] jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb

jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga [...] nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti szuperbíróság szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el. [...] A bíró bármely ténybeli vagy jogi tévedése nem teszi automatikusan tisztességtelenné az egész eljárást, mivel az ilyen tévedések teljesen soha nem küszöbölhetők ki, azokat az igazságszolgáltatás ma ismert rendszere magában hordozza” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]-[15]}. Továbbá jelen ügyben is hangsúlyozza az Alkotmánybíróság, hogy nem tekinthető az eljárás tisztességessége [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés] követelményrendszerén belül értékelhető alkotmányossági kérdésnek önmagában az, hogy az indítványozó az egyébként megindokolt bírósági döntést tévesnek, magára nézve sérelmesnek tartja {lásd hasonlóan például: 3427/2020. (XI. 26.) AB végzés, Indokolás [14]; 3215/2021. (V. 28.) AB végzés [21]-[22]}.

[54] Az Alkotmánybíróság rámutat arra is, hogy a jogalkalmazás egységének a biztosítását az Alaptörvény a Kúria, és nem az Alkotmánybíróság hatáskörébe [25. cikk (3) bekezdés] utalja. Alkotmányjogi panasz alapján tehát általánosságban önmagában a bírói döntések közötti ellentmondás miatt, alapjogsérelem hiányában az Alkotmánybíróság nem vizsgálja felül az ítéleteket akkor sem, ha azokat a Kúria hozta {3269/2016. (XII. 20.) AB végzés, Indokolás [17]}.

[55] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy „[ö]nmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására.” {3364/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [21]}

[56] 6. Az indítványozó azon kifogásával kapcsolatban, miszerint a felülvizsgálati eljárásban eljáró tanács összetétele változott az eljárás során, az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, figyelemmel ezzel összefüggésben kialakított gyakorlatára, hogy a törvényes bíróhoz való jog alapján nem kizárt a bíró személyének változása. Az Alkotmánybíróság több döntésében is azt állapította meg, hogy ha a bíró személye vagy az eljáró tanács összetétele a törvényi szabályok szerint megállapított rendben változott, illetve az ügyelosztási rendnek megfelelő tanács járt el az adott ügyben, a törvényes bíróhoz való jog sérelme nem állapítható meg.

[57] A törvényes bíróhoz való jog alkotmányos elvéből semmiképpen sem következik az, hogy a bíró személye, vagy az eljáró tanács összetétele az eljárásra vonatkozó törvényi rendelkezések betartása mellett ne változhatna az eljárás során. Az indítványozó nem hivatkozott arra, hogy a Kúria ügyében eljáró tanácsa nem a mindenkor, nyilvánosan elérhető ügyelosztási rendnek megfelelő összetételben járt el.

[58] A törvényes bíróhoz való jog sérelme csak abban az összefüggésben vizsgálható, ha az ügyet megfelelő indokolás nélkül elvonják attól a bírótól (bírói tanácstól), akinek a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságon érvényes ügyelosztási rend

alapján el kellene járnia. „Az alapvető jogra vonatkozó alkotmányossági vizsgálat fókuszában az a kérdés áll, hogy történt-e olyan beavatkozás, jellemzően külső behatás a konkrét ügyben, amely érintette, befolyásolta az eljáró bíró személyét (az eljáró bíróságot, bírói tanácsot, esetleg annak összetételét), és ez a külső behatás nem igazolható, önkényes változást eredményezett az ügy elbírálásában [lásd például: 21/2014. (VII. 15.) AB határozat; 36/2013. (XII. 5.) AB határozat; 33/2012. (VII. 17.) AB határozat]. Az alapjogi kérdések e szempont mentén különíthetők el az Alkotmánybíróság által nem vizsgálható törvényességi kérdésektől”. {3076/2020. (III. 18.) AB határozat, Indokolás [20]–[22]}.

- [59] Az indítványozó nem hivatkozott olyan szempontra, amely alapján az vizsgálható lenne, hogy a tanács összetételében történt változás olyan külső behatásra változott, amely befolyásolta a tanács összetételét, és hogy ez önkényes változást eredményezett az ügy elbírálásában. Pusztán arra hivatkozott, hogy a megváltozott összetételű tanács számára kedvezőtlen döntést hozott a JPE határozat alapján. Ezért ezen indítványi kérelem sem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadási követelményeknek.
- [60] Az Alkotmánybíróság mindezek alapján megállapította, hogy az indítványozó az alkotmányjogi panaszban nem állított olyan pontosan körülírt, releváns alkotmányjogi érvekkel alátámasztott alaptörvény-ellenességet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, illetve amely a megsemmisíteni kért bírói döntéseket érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességét vetne fel, ami a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokoltá tenné. Ezért az itt vizsgált indítványi kérelmek tekintetében nem áll fenn az Abtv. 29. §-ban meghatározott befogadhatósági feltétel.
- [61] 7. A fentiek alapján az Alkotmánybíróság – figyelemmel az Abtv. 27. § (1) bekezdésére, 29. §-ára, valamint 52. § (1b) bekezdés a), b), e) és f) pontjára – megállapította, hogy az indítvány nem tartalmaz olyan indokot, ami alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vetne fel, vagy a bírói döntés érdemére kiható alaptörvény-ellenesség kételyét támasztaná alá, ezért azt az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdése alapján és az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a), c), f) és h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2024. április 23.

Dr. Horváth Attila s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

*Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Juhász Miklós s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Varga Réka s. k.,
előadó alkotmánybíró*